

2. Власенко О. Роль музики у формуванні духовності особистості / О. Власенко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2008. – №5. – С. 224–30.
3. Збірка матеріалів науково-практичної конференції вчителів художньо-естетичного циклу, трудового навчання «Художньо-естетичне виховання як засіб формування особистості школяра» // Гуляйполе. – 2014. – 70 с.
4. Картава Ю. Виховний вплив музичного мистецтва на формування особистості дитини / Ю. Картава // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – №3. – С. 274 – 281.
5. Печенюк М. Методичні аспекти формування основ художнього світогляду учнів у процесі вокально-хорової діяльності / М. Печенюк, М. Федорова // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2011. – Вип.8. – С. 347–352.
6. Платон. Держава. – К.: Основа, 2000. – 355 с.
7. Цуранова О. Вплив рок-музики на формування особистості підлітків у музично-освітньому процесі / О. Цуранова, О. Халеева // Теорія і практика сучасної психології. – 2016. – №2. – С. 51–55.

В статті проаналізовані особливості формування мировоззрення учасників засобами музичного мистецтва на уроках музики в общеобразовательній школі. Освітлені етапи: від розвитку основ мировоззрення в молодших класах до певної сформованості художественного мировоззрення у учасників старших класів. Розглянуті передумови та основні принципи, що забезпечують ефективність впливу засобів музичного мистецтва на формування мировоззрення людини. Аргументовано конкретизація основних причин, що затримують процес виховання мировоззрення школярів засобами музичного мистецтва, які мають соціально-економічний, педагогічний та організаційно-методичний характер.

Ключові слова: мировоззрення, художественне мировоззрення, музичне мистецтво, музичне виховання.

The article analyzes the peculiarities of the students' outlook formation by means of musical art at music lessons in the general education school. Stages are illuminated: from the development of the foundations of the world outlook in the junior classes to the definite formation of artistic outlook among the pupils of the upper classes. The prerequisites and the main principles that ensure the effectiveness of the means of musical art on the formation of the worldview of the individual are considered. The peculiarity of the artistic worldview is the combination of emotions with values in it, on the basis of which the comprehension and assimilation of the surrounding world takes place. In its basis is the value-tinged idea of Beauty. Teaching the children the perception of the true beauty the teacher has to compete with the aggressive media, promoting low-quality music, often confronting the preferences of pupils. As a solution of the conflict, the article proposes a position of tolerance. In work the basic stages of formation of an artistic outlook are traced. At the stage of laying the foundations of the artistic worldview, the emotional-imaginative perception of musical material dominates. Further, in the process of accumulating knowledge, an integral artistic worldview is formed, with the synthesis of emotional and intellectual principles. The meaning of musical education is considered as teaching children to see beauty, that is rhythm and harmony in the phenomena of the surrounding world, this skill has important socio-political explications. As the basic material of the formation of the foundations of the artistic worldview, in accordance with the national pedagogical tradition, it is proposed to use Ukrainian folk songs. The article outlines the prospects for further research on the issue of the use of nonclassical music in the school course, which has not been sufficiently studied in the literature. In the work it is noted that the negative influence of the mass media in the aspect of advertising low-quality music can not be leveled by the efforts of school but requires the attention and efforts of the state and society. The specifics of the main reasons hindering the process of educating the world outlook of schoolchildren through the means of musical art, which have socio-economic, general pedagogical and organizational-methodological character, are argued.

Key words: world outlook, artistic worldview, musical art, musical education.

УДК 378.014

Гальма Федорівна
кандидат політичних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ

У статті визначено механізм процесу політичної соціалізації, розглянуто питання формування і виховання політичної культури, ціннісних орієнтацій школярів, досліджено особливості гуманістичних орієнтацій і політичної культури, а також ціннісних орієнтацій школярів.

Ключові слова: політична культура, патріотизм, ціннісні орієнтації, гуманістичні цінності.

Постановка проблеми. Політична культура сучасної молоді повинна сприяти усвідомленню загальноісторичної відповідальності українців як нації, вихованню їх в дусі патріотизму, формуванню індивідуальної свідомості. Особлива увага звертається на формування політичної культури молоді в контексті вирішення питань, пов'язаних з усвідомленням змісту національної ідеї, заснованої на інтелектуальному, духовному, політичному, морально-етичному, соціально-психологічному феномену народного буття, що може бути реалізована в умовах вищої школи.

Сучасна система вищої освіти має забезпечити фахову підготовку майбутнього вчителя з високим рівнем політичної культури, професійної компетентності, творчого потенціалу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про різні аспекти компетентнісного підходу в системі вищої освіти у контексті гуманізації

особистості. Питання формування політичної культури і компетентнісного підходу знайшли відображення в працях В. Андрущенка, М. Бойко, Н. Косарева, Л. Крицької, А. Білоуса; І. Єрмакова, О. Пометун, В. Серіков, Л. Сохань, О. Сухомлинської, І. Тараненка, Л. Хоружої та ін. Поняття і формування громадянської компетентності учнів проаналізовано в працях Р. Даля, О. Пометун, Е. Слабунової.

Мета статті – розкрити забезпечення процесу формування і розвитку високої духовної особистості, в якій органічно поєднуються високі моральні цінності, патріотизм, самоактивність, почуття обов'язку й відповідальності перед суспільством і Батьківщиною.

Результати дослідження. Суспільно-політичні та соціально-економічні зміни, які відбуваються в сучасній Україні, потребують модернізації системи освіти. Сучасна освіта потребує переосмислення та реформування світоглядних, науково-

педагогічних позицій, розроблення правового і законодавчого поля. Сучасна структурно-системна реформа спрямована на реорганізацію освітніх структур і триватиме певний час відповідно до суспільно-політичної та економічної динаміки. Особлива увага приділяється перебудові системи вищої освіти, що зумовлено об'єктивними процесами трансформації сучасного суспільства. Великий потік знань, що впливає на сучасну людину, потребує від неї вміння використовувати нові пошукові методи, користуючись великою кількістю різноманітних джерел [2].

Характерна ознака модернізації сучасної освіти - пріоритетна роль науки, впровадження новітніх технологій. Особлива увага приділяється створенню умов для реалізації державної політики щодо забезпечення конституційних прав; оптимізації системи освіти та удосконалення структури для забезпечення якісної освіти упродовж життя; поширення практики різного виду навчання [6]. Модернізація системи навчання проводиться шляхом впровадження інноваційних технологій, направлена на забезпечення максимального розвитку індивідуальних потреб і здібностей. Сучасні вимоги є набагато ширшими, тому освіти, науці, виробництву, оточуючому світу, мистецтву потрібні люди, здатні створювати оригінальний продукт. Питання гуманістичного, компетентнісного підходів стали ключовими в системі вищої освіти, зумовили зміни в професійній підготовці майбутніх фахівців.

Використання компетентнісного підходу у професійній підготовці вимагає нової організації професійної освіти, що являє собою процес формування і виховання нового типу фахівця, здатного швидко і адекватно реагувати на зміни, які відбуваються в суспільстві, спроможного до переоцінки накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей та набувати нові знання. Доцільно також змінювати і удосконалювати зміст, структуру, форми і методи підготовки студентів до професійної діяльності [7]. Метою освіти стають не просто знання, а уміння, формування певних якостей і ключових компетенцій, які повинні підготувати студентів до майбутньої педагогічної діяльності.

У вищій школі особлива роль відводиться активній та інтерактивній моделям, які спрямовані на формування професійної компетентності, що припускають демократичний тип викладання і орієнтовані на безпосереднє спілкування, застосування комунікативних умінь, формуванню ціннісних орієнтацій. Аналіз ціннісних орієнтацій враховує фактори, які впливають на їх процес формування: по-перше, соціокультурну ситуацію, яка склалась в Україні, і по-друге, специфіку молоді як самостійної соціально-демографічної групи. Сьогодні можна говорити про молодь «покоління перебудови» і нових перетворень, «покоління незалежності». Вона відзначається терпимістю, ініціативністю, толерантністю, різким рівнем модернізації цінностей. Головними цінностями є: особиста свобода, незалежність у судженнях і діях, повноцінний відпочинок, цікаві розваги, можливість розвитку і реалізації своїх талантів. А зміни у світогляді залежать, передусім, від соціального та політичного становища у країні, рівня розвитку економіки і культури.

Науковці, аналізуючи сучасне суспільство, виділяють характеристики ціннісних структур:

- орієнтованість на матеріальні потреби;
- звуження поля соціального інтересу;
- пластичність менталітету українського населення, що породжується здатністю адаптуватися до будь-яких соціальних змін;
- підпорядкованість масовій свідомості впливу засобів масової інформації як зовнішнього прояву віртуалізації способу життя;
- відсутність регулювальних функцій моральної свідомості;
- культурна невиваженість [8].

Українську соціокультурну дійсність визначають риси, які характеризують сучасну молодь: нечіткість уявлень про

патріотизм, відчуження від проблем суспільства, соціальна інертність, низький рівнем самостійного мислення, відсутність ідеалів і цінностей, які негативно впливають на становлення особистості. Свідомість молоді людини сприймає те, що збігається зі специфікою її світосприйняття: «опора на власні сили; кар'єра і успіх; особиста готовність до життя; «життєвий оптимізм» з розвиненим почуттям впевненості; зростання якості освіти; політичної активності; поступове зростання етноцентризму і усвідомлення себе українцями, що має ціннісну природу [9].

Сучасна система вищої освіти вимагає створення нових підходів до підготовки фахівців нового типу. Особлива увага в вищій школі спрямовується на патріотичне виховання, що вимагає поступового усвідомлення свого місця в суспільстві, активної життєвої позиції, відношення до держави, любові до Батьківщини, національно-культурних традицій свого народу, формування національних і загальнолюдських цінностей. Почуття патріотизму є виявом гордості за свою Батьківщину, за духовні досягнення свого народу. На рівень особистісного розвитку студентів впливає формування соціального досвіду, який охоплює загальнолюдські, загальнокультурні, національні цінності, соціальні норми, практика суспільної поведінки, рівень політичної культури і освіти, толерантне ставлення до відмінностей культур, традицій [5]. Створення умов, що забезпечують відповідальний виховний ефект у формуванні світогляду молоді людини несуть змістове наповнення, зосереджують усвідомлення суті взаємовідносин людини і суспільства, ставлення до людини, особисті гідності, а також набутті демократичних цінностей. Життя вимагає не лише громадянської активності, а й усвідомлення своєї ролі в житті суспільства, відповідної дії згідно з власним переконанням [1].

Формування політичної культури особистості проходить на початковому рівні у сім'ї. Саме процес ідентифікації політичних поглядів з батьками можна визначити як перший етап набуття ціннісних орієнтацій у школі. Виховний процес, досвід сучасних політичних подій підштовхують до формування громадської думки, творчості, активності, набутті ціннісних орієнтацій. Важливу роль у формуванні політичних поглядів відіграють і засоби масової інформації, які допомагають охопити багатоаспектність суспільного життя: політичну, економічну, духовну та ідеологічну сфери. Основним завданням перед педагогами постало питання визначення чинників, які сприяють формуванню політичних компетенцій особистості, — адже завдяки цьому стає можливим спрямування освітніх, психолого-педагогічних впливів на становлення, утвердження та розвиток тих чи інших громадянських і суспільно-політичних компетенцій, що, у свою чергу, веде до формування більш освіченого, компетентного, зрілого й відповідального громадянина. Тому компетентна політична, громадянська поведінка може бути забезпечена завдяки наявності й дієвому функціонуванню певної системи політичних знань, умінь і навичок особистості [3].

Забезпечити реальну участь підростаючого покоління в суспільному житті можна, на основі розвитку критичного мислення, що забезпечує здатність усвідомлювати та відстоювати особисту позицію в питаннях соціально-політичного життя держави і громадянського суспільства; життєвих компетентностей особистості, що забезпечать її активну громадянську позицію, здатність розуміти свої права і обов'язки. На формування політичних знань, умінь і навичок істотний вплив мають соціально-психологічні та індивідуально-психологічні чинники [4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виховання почуття патріотизму, активної життєвої позиції, національної свідомості, моральної культури, любові до українського народу, його історії, вірності і служіння Батьківщині - цінності, які формують національну самосвідомість і є значущою складовою національного багатства та основним ресурсом соціально-політичного розвитку особистості.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн.1.- Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади/ І.Д.Бех.- Либідь, 2003.- 280 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методичні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. - К.: АПН України, 1995.-45 с.
3. Грицай С. Компетентнісний підхід до формування політичної культури майбутнього вчителя / С. Грицай // Вісник Львів. – 2009. - № 25. Ч. 3. – с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання для дітей та молоді. - [Електрон. ресурс].- Режим доступу: www. mon.gov.ua/content/Новини/2015/06/16/konczepczyia. doc
5. Лалак Н. Формування світогляду молодших школярів на уроках «Я у світі» / Н. Лалак- «Молодь і ринок».2016.-№1(132).
6. Таранченко О. Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні. «Особлива дитина: навчання і виховання»/ О. Таранченко. Науковий, навчальний, інформаційний журнал. №4(80) жовтень-листопад-грудень 2016. С. 87.
7. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених країн в контексті глобалізації (90-тіpp.XX-XIст.)моногр. / А.А. Сбруєва. - Суми: Сумська обласна друкарня; вид-во «Козацький вал», 2004.-500с.
8. Українське телебачення і проблеми виховання молоді(за оцінками науковців та журналістів-практиків) [Текст]/Українська періодика: історія і сучасність.-Л.,2002.-570 с.
9. Українське телебачення в процесі національної ідентифікації молоді// Телевізійна й радіожурналістика [Текст] // Зб.наук.-мод.праць.-Л.:ЛНУ ім.Івана Франка,2003.-Вип.5.- 93.

В статтє определєн механізм процесу політичєскої соціалізації, рассмòтрен вопрос формирòванія и вòститанія політичєскої культури, цєнностнєх орієнтацій шкòльничков, исслєдованє особєнностє гòманістичєских орієнтацій и політичєскої культури, а такжє цєнностнєх орієнтацій шкòльничков.

Ключевєє слова: *політичєская культура, патріотизм, цєнностнєє орієнтації, гòманістичєские цєнностє.*

Patriotic education of students as one of the priorities of the humanistic value orientations of students The mechanism of the process of political socialization has been defined, the issues of formation and education of political culture, values of schoolchildren have been considered, the features of humanistic orientation and political culture and value orientations of students have been studied in the article. The political culture of today's youth should promote awareness of common historical responsibility as the Ukrainian nation, educating them in the spirit of patriotism, the formation of individual consciousness. Particular attention is paid to the formation of the political culture of youth in the context of addressing issues related to the knowledge content of the national idea, based on the intellectual, spiritual, political, moral, ethical, social and psychological phenomena of national existence. Modern higher education should provide vocational training of future teachers with a high level of political culture, professional competence, creativity, which has personal, practical orientation and meets the needs of modern society.

Key words: *political culture, patriotism, values, humanistic values.*

УДК 378

Кончович Катєрина Тибєрїєвна,
кандидат педагогічних наук, асистєнт,
Мукачїєвський державний університєт

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ**

Аналіз сучасних досліджень стосовно підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування засвідчив, що основою комунікативної взаємодії на уроці є дидактична мова вчителя – сукупність вербалізованих професійно-комунікативних дій стосовно учнів з метою передачі думки та смислового впливу, спрямованих на вирішення комунікативно-пізнавальних завдань. Науковцями зазначається, що дидактична мова вчителя іноземної мови характеризується певними специфічними ознаками (зверненість, експресивність й емоційність, результативність, свідомість і творчість, автентичність, мовна адаптація тощо). Професійному спілкуванню вчителя іноземної мови властиві такі функції: навчально-виховна, організаційна, гностична, контролююча, корекційна, організатора міжкультурного спілкування.

Ключові слова: *майбутні вчителі іноземної мови, педагогічне спілкування, професійно-комунікативні дії, мовлення, мовна діяльність, дидактична мова.*

Постановка проблеми. Важливим аспектом діяльності сучасного вчителя іноземної мови є його вміння організувати на уроці процес оптимального педагогічного спілкування, ефективного режиму роботи учнів і педагогічної взаємодії. Навчання іноземній мові передбачає володіння вчителем специфічною мовною діяльністю, відмінною від діяльності інших фахівців мовних спеціальностей (гід, перекладач, перекладач-референт, письмовий технічний перекладач тощо) та від мовної діяльності людини, що володіє іноземною мовою для цілей спілкування в ситуаціях, відмінних від педагогічної міжособистісної комунікативної взаємодії на уроці іноземної мови. Це передбачає наявність у майбутніх учителів-філологів іноземної мови професійних навичок (лексико-дидактичних, граматико-дидактичних) і вмінь (дидактико-комунікативних, монологічно-діалогічних тощо). Відтак, використання іноземної мови як засобу навчання дає підстави виокремити особливу,

специфічну мову вчителя іноземної мови з навчання учнів нового засобу спілкування на комунікативно-мовленнєвій основі, тобто, професійно-комунікативну або дидактичну мову, що передбачає врахування різних аспектів підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема використання стратегій іншомовної взаємодії вчителя з учнями розглядається вітчизняними (А. Анісімова, Н. Бідюк, О. Варламова, Н. Сорокіна, О. Філатова та ін.) і зарубіжними дослідниками (А. Дофф (A. Doff), М. Слатєрі (M. Slattery) та Дж. Біліс (J. Willis), Р. Ватсон Тод (R. Watson Todd) та ін.).

Оптимальне педагогічне спілкування визначається А. Леонтєвим як «... спілкування вчителя (або ж педагогічного колективу) з учнями в навчальному процесі, яке створює найкращі умови для розвитку мотивації учнів до творчого характеру навчальної діяльності, для правильного формування